

Vjekoslava Hrastović, Nada Marguš, Zrinka Jurčević

Naš HRVATSKI 5

**RADNA BILJEŽNICA HRVATSKOGA JEZIKA
za darovite učenike**

u petome razredu osnovne škole

školska knjiga

Hrvatski jezik

1. individualni odgovori učenika

2. individualni odgovori učenika

3. osjećajnik, ispraznica, parkomat, zatipak, istovrijednik, podzemnica, sebić, odmrlijač...+ individualni odgovori učenika

4. najstariji hrvatski latinički pjesnički tekst – *Šibenska molitva*, 14. st., čakavsko narječje – ikavski govor; prvi hrvatski roman – *Planine* Petra Zoranića, 16. st., čakavsko narječje, ikavski govor; prva hrvatska drama – *Juran i Sofija* Ivana Kukuljevića Sakcinskog, 19. st., štokavsko narječje/ě

5. individualni odgovori učenika

6. individualni odgovori učenika

7. a) individualni odgovori učenika

b) 2 riječi koje se potpuno razlikuju od standardnih: funcut, štorija

2 riječi kojima ćeš dokazati ikavski govor: priživili, pripovidali

2 glagola koja se oblikom razlikuju od standardnih: živija, vratija

2 imenice koje se oblikom razlikuju od standardnih: judi, vrtli

8.

ijekavski govor	ekavski govor	ikavski govor
Dijeta nije uvijek dobra za djecu.	Dijeta nije uvek dobra za decu.	Dijeta nije uvek dobra za dicu.
On pije mlijeko svako jutro.	On pije mleko svako jutro.	On pije mliko svako jutro.
Vremena se mijenjaju.	Vremena se menjaju.	Vremena se minjaju.
Nova mu je pjesma baš lijepa.	Nova mu je pesma baš lepa.	Nova mu je pisma baš lipa.

9. materinski jezik: hrvatski; drugi jezik: talijanski, španjolski; standardni jezik: njemački

10. individualni odgovori učenika

Promjenjive i nepromjenjive riječi

1. dijet-e, djet-eta, djet-etu, djet-etom..., ljubav-i, ljubav-lju; crven-i, crven-oga, crven-omu, crven-om, crven-ome, crven-im; vuč-em, vuč-eš, vuč-e, vuč-emo, vuč-ete, vuk-u, vuk-ao, vuk-la, vuk-lo...

2. doć-i – do-ći, uši-ju – uš-iju, kra-jem – kraj-em

3. R: a) cvjetni, cvijeće; b) granati, granat; c) učilište, učenje; d) zelenjeti, zeleniti

4. škol-i, original-nog/original-noga, dobr-ih, šaren-og/šaren-oga, pojas-om, okulist-a

5. a) voda – vode, vodi, vodu, vodo, vodom; b) vod-a, vod-e, vod-i, vod-u, vod-o, vod-om

6. individualni odgovor učenika

7. Pronalazimo samo nepromjenjive riječi jer one ne mijenjaju svoj oblik.

8. dan, streha, malen, miš, sresti

9. dvaput, na, ispred, i, nos, miris

10. imenice: nalazniče, ulaznice, ruku, stvari, iznenađenja, tvornicu, gost, dan, sreću, ulaznicu

pridjevi: sretni, zlatne, velike, brojna, divna, cijeli, zlatnu

glagoli: čestitam, stežem, pripremi, očekuju, pozivam, dođeš, budeš, imali su, naći

11. individualni odgovor učenika

Prilozi

1. jučer – Kada?, vremenski prilog; zato – Zašto?, uzročni prilog; snažno – Kako?, načinski prilog; malo – Koliko?, količinski prilog; Kako? – upitni prilog; ovdje – Gdje?, mjesni prilog

2. a) prilog, b) pridjev, c) prilog, d) pridjev

3. a) imenica, b) prilog, c) pridjev, d) prilog

4. a) Uz poznato osječko kupalište, dobro, s oduševljenjem, Danima, nestrpljivo

b) prijedlog + pridjev + pridjev + imenica, prilog, prijedlog + imenica, imenica, prilog

c) prilogom, prijedlogom s imenicom, imenicom

5. a) dublje, najdublje

b) radije, najradije

c) gore, najgore

6. Negdje, nigdje, svagdje, ovdje, gdjegdje, ponegdje... mjesto

Ovamo, tamo, nikamo... cilj

Ovuda, tuda, onuda, nikud, nekud, kojekud... put

7. individualni odgovor učenika

8. Dobro došli u Kopački rit..., Ujutro sam mislio...

9. a) naizust, na um; b) doba dana, događaj u večernjim satima; c) u kojem smjeru, strana lica

10. individualni odgovor učenika

11. individualni odgovor učenika

Prijedlozi

1. za, usprkos, više, na, kroz, o, poslije, nadomak, van
 2. pokraj, između, povrh, nasuprot, udno
 3. na lonac, na kraju, iz kuće, za rukom, za njim, od kuhinje, do kreveta, na katu, po (drvenim) stubama
 4. sa strane, uza zid, kroza me / kroz mene; sa zebnjom, nada mnom, uza nj / uz njega; sa šalom; ka gradskom
- Griješila je u oblicima prijedloga s naveskom -a.
5. a) sa, s; b) / ; c) ka; d) ka; e) / f) sa
 6. a) Galeb je letio ispod jedara.
b) Došli smo prije zvona.
c) Iza kuće je visoka bijela breza.
d) Sjeo je niže njega.
e) Unutar kuhinje jako je vruće.
 7. a) imenica, prijedlog; b) prilog, prijedlog; c) prijedlog, prilog d) prilog, prijedlog
 8. a) o, od/do; b) za; c) radi, o; d) zbog, na
 9. individualni odgovor učenika
 10. individualni odgovor učenika

Veznici, uskllici, čestice

1. a) čestica, b) prilog, c) pridjev
2. individualni odgovori učenika
3. Ne zaboravljaj svoje radno mjesto održavati urednim!
Nemoj šarati po stolovima!
Nećemo se rugati jedni drugima!
Ako ti nedostaje pribor, zamoli prijatelja neka ti posudi!
Ne uzimaj tuđe stvari bez pitanja!
4. a) Pogubiti ne, pomilovati!
b) Ako bi zarez bio iza riječi pogubiti, rečenica bi značila da vojnika treba pogubiti, a ne pomilovati.
5. kadgod, kad god, tko god, tkogod
6. a) treći put, šest puta
b) npr. Triput smo se susreli... triput je u ovom primjeru količinski prilog. Odgovara na pitanje koliko puta.
7. individualni odgovori učenika
8. a) /

b) Ovo je, zaista, jedan od najboljih filmova koje sam gledala.

c) Pogledat ću ga, vjerojatno, još jedanput.

d) Neću ići u kino, nego ću film pogledati kod kuće.

9. U 1. i 3. rečenici.

U 1. rečenici pošto znači po kojoj cijeni, razgovorni je izraz. U 3. rečenici javlja se kao vremenski veznik.

U 2. rečenici treba ga zamijeniti veznikom budući da.

10. individualni odgovori učenika

11. individualni odgovori učenika

Sklonidba imenica

1. vratima – s. r., mn., L; kolima – s. r., mn., I; škara – ž. r., mn., G

2. 6 je neimenskih riječi (sjedim, na, uz, i, zadivljeno, promatram)

3. individualni odgovor učenika

4. Tiji Horvat, Andrei Pavić, Antoniju Antunoviću

5. prostranoj – L, dvorani – L, mačevalaca – G, ponosna – N, mati – N, nastup – A, svoje – G, kćeri – G

6. janjad, prasad, telad, lozje, šipražje.

7. ruža, bodlje, životinja, cvjetovi, plodovi

8. a) dijelu, mislioca, vokalizacija

b) posuđe, kestenja, jotacija

9. individualni odgovori učenika

10. individualni odgovori učenika

Nominativ i akuzativ

1. dvor – dvorovi, dvori; žal – žalovi, žali; vuk – vukovi, vuci; znak – znakovi, znaci; vrh – vrhovi, vrsi

2. Individualni odgovor učenika. Nepravilni oblici su: jadovi, zubovi, keksovi, Grkovi, mravovi. Npr. *Grkove su boljeli zubovi. Mnogo su keksova pojeli pa su ih stigli jadovi. Mravovi su bili veseli jer je bilo mrvica.*

3. b) Zato što je jedini niz u kojem su svi oblici točni s obzirom na pisanje skupa -ije u dugoj i kratkoj množini.

4. a) nosovi, b) pojaseve c) mlazovi

5.

- a) junak – junaci, sibilizacija
- b) kotao – kotlovi, zamjena / sa o
- c) Čeh – Česi, sibilizacija
- d) konac – konci, nepostojano *a*
- e) vrag – vrazi, sibilizacija
- f) momak – momci, nepostojano *a*, sibilizacija – dvije glasovne promjene

6. sibilizacija, kratkoj množini

7. sibilizacija: oblaci (N), oblici (N), uštipci (N)

nepostojano *a*: kolebljivce (A)

zamjena / sa o: posao (A)

imenica s dvjema glasovnim promjenama: uštipci (A), nepostojano *a*, sibilizacija

8. individualni odgovor učenika

9. zapuhi – zapusi, sibilizacija; mrazevi – mrazovi, duga množina; filma – film (A), neživo; misal – misao, zamjena / sa o; naslonjača – naslonjač (A), neživo

10. Marta (N) – vršitelj radnje; psića (A) – predmet radnje; Luna (N) – imenovanje; loptice (A) – predmet radnje, pred turnir (A) – vrijeme radnje; Marta (N) – vršitelj radnje; u košaru (A) – mjesto radnje; jutro (A) – vrijeme radnje; za Krapinu (A) – cilj radnje; lopticu (A) – predmet radnje; na (taj) način (A) – način radnje; Luna (N) – vršitelj radnje; sreću (A) – predmet radnje

11. individualni odgovor učenika

Genitiv

1. nominativ: ulica, majstori, uspomena

genitiv: lipa, kuće, Alkabijada, senatora, kuće, čovjeka, trublji, lipe, lipa

akuzativ: vremena, barut, puške

2. a) djelomičnost, b) predmet radnje, c) nedostajanje, d) pripadnost, e) predmet radnje, f) građa, g) osobina

3. a) straha – uzrok, b) djeteta – način, c) kraja – vrijeme, dana – pripadnost, d) ograde – mjesto, e) dana – vrijeme

4. romana, lipa, kupina

Dok smo čitali ulomak iz romana *Strah u Lipinoj ulici*, pili smo kupinov sok.

5. a) primjedaba/primjedba/ primjedbi, b) školiaka/školjka/školjki, c) sjemenaka, sjemenka/sjemenki

d) himna/himni, e) lopta/lopti, f) sekunda/sekundi

glasovna promjena: nepostojani *a*

6. Tuhlja, Klanjca

Glasovna promjena: nepostojani *e*

7. spasioca, žeteoca, primaoca

glasovna promjena: vokalizacija

8. a) kabel, b) kabao

9. a) ruku, b) nogu, c) ušiju, d) očiju, e) gostiju, f) vrata, vrata

10. Trebao je napisati znak za zanaglasnu dužinu.

a) U muzeju nije bilo vodiča.

b) U muzeju nije bilo vodiča.

11. a) Nosila je Ivaninu torbu.; b) Kuću je sagradio od kamena. / Sagradio je kamenu kuću.; c) Doći će za godinu dana.; d) (K) Baki idem svaki dan.

12. individualni odgovor učenika

Dativ i lokativ

1. DATIV – rijeci Muri, mlinu, klopotu, mlinaru, **unatoč** oblaku

LOKATIV – **po** sprudovima, **u** daljini, **u** mlinu, **u** rijeci, **prema** selu, **o** mlinaru i klopotu

2. **AKUZATIV – LOKATIV**

Išli smo **na koncert** Darka Rundeka. **Na koncertu** je bilo jako lijepo.

O tom smo **problemu** mnogo razgovarali. „Ne vrijedi udarati glavom **o zid**“, govorila je moja baka.

Otac ga je poslao **po alat**. **Po radionici** su se rasuli čavlići.

U borovoj je **šumi** ugodno odmarati se. Sutra idemo **u Istru**.

PRIJEDLOZI: na, o, po, u

3.

Polako se kretala prema bazilici svetog Petra.

Kamo? cilj

Usmjerila je pogled ka kupoli.

Kamo? cilj

Kupali su se u bistrom potoku.

Gdje? mjesto

Prijatelju je poklonio gramofonsku ploču.

Komu? primatelj

O Ivanju vile plešu kolo.

Kada? vrijeme

Važan spomenik o glagoljici nađen je na Krku.

Koji?/Kakav? dopuna imenici

Gdje? mjesto

Prepoznala sam pjesmu po rukopisu.

Kako? način

Razgovarali su o svitanju.

O čemu? tema

4.

a) Vlatki, po Americi

b) Slavonki, Miciki

c) Volgi

d) Rijeci, Africi

5. *Danas sam **tetki Koraljki** čestitala 50. rođendan. Zahvalila sam joj na čestitci koju mi je poslala kad je ljetovala u ***Baški/Baškoj**. Jako me razveselila. Jučer sam se sjetila da je željela zimovati u **Finskoj**. Nije mogla ići. Njezinoj **tuzi** nije bilo kraja.*

*na mrežnoj stranici *hjp.znanje.hr* priznaje se i Baškoj

6. a) Na maminoj vagi imam manje kila.

b) Drugoj rukometnoj ligi pridružio se novi klub.

c) TOČNO jer imenica buha ima dva oblika: buhi – busi.

7. Vuk je pogrešno upotrijebio imenicu baka u dativu. Ona glasi baki. Ako se provede sibilizacija, mijenja se vrsta riječi, ali i značenje – glagol baciti – baci.

8. b).....nasuprot kući

9. SIBILARIZACIJA: svrši, pripovijetci, zagonetci

DVOSTRUKI OBLICI: svrhi/svrši; pripovijetki/pripovijetci; zagonetki/zagonetci

NEPOSTOJANI a: noktu

NE PROVODI SE SIBILARIZACIJA: kvočki, seki

10. individualni odgovor učenika

Vokativ

1. individualni odgovori učenika

2. individualni odgovori učenika

3. individualni odgovori učenika

4. „Da, moj brate, velike sramote
gdje me šalje od petero djece!“

Beg šuti, ne govori ništa...

5. a) momče – nepostojani a, palatalizacija

b) učenici – sibilizacija

c) striče – palatalizacija

6. a) Saro, jesi li napisala zadaću?

b) Molim Vas, Tarik, ponovite pitanje!

c) Jurju, dodaj loptu!

d) Vi ste, gospodine Modriću, izvrstan nogometaš.

7. miše, ujaku. Imenice koje završavaju na š imaju nastavak -u, a ne -e. Imenica ujak treba u vokativu imati nastavak **-e**. Budući da se k našlo ispred -e, ono prelazi u č (palatalizacija).

8. Treba zaokružiti: Jana, Ružica, Kata, Katica

9. individualni odgovori učenika (oslovljavanje na početku treba biti imenom)

10. individualni odgovori učenika (oslovljavanje na početku treba biti prezimenom)

Instrumental

1. a) I, b) D, b) L, d) I

2. U rečenici pod b) jer se nastavak -lju upotrebljava u instrumentalu imenica ženskog roda kako bi se instrumental razlikovao od dativa.

3. a) ulicom – mjesto, b) prijateljem – društvo, c) subotom i nedjeljom – vrijeme, d) zanimanjem – način, e) lješnjacima – dopuna imenici, f) vodom – dopuna pridjevu, g) vodom – sredstvo, h) skupinom – predmet radnje

4. Biciklom, prijateljem, Hrvojem, putom, selom, konjem, stricem, hrastom, vodom, groždem, mlazom, orahom, mrazom.

5. a) liscem, glasovna promjena: nepostojanl *a*, prijeglas

b) vozačem; glasovna promjena: prijeglas

6. a) radosti/radošću, b) mladosti/mladošću, c) pameti/pameću, d) ljubavi/ljubavlju, e) boli/bolju

glasovna promjena: jotacija

jotacija s umetnutim/epentetskim /: ljubavlju

bolju – nema umetnuto/epentetsko / jer je osnova riječi bol pa / nije umetnuto.

7. a) prijedlozima, priložima; b) junacima; c) zapusima

sibilarizacija

8. a) Sve smo postigli radom. b) Polio ga je mlazom vode. c) Koristio se kemijskom olovkom. d) Hranio se voćem i povrćem.

9. Hoćeš čaj sa šećerom ili bez šećera?

Uz prijedloge *sa* i *bez* trebaju biti imenice različitih padeža. Prijedlog *sa* ne može stajati bez imenice jer uz njega treba biti imenica u instrumentalu, a uz prijedlog *bez* stoji imenica u genitivu.

10. N – jesen, G – jeseni, D – jeseni, A – jesen, V – jeseni, L – jeseni, I – jeseni

Imenica jesen ima isti oblik u G, D, V, L i I.

individualni odgovor učenika

11. individualni odgovor učenika

Pridjevi

1. bjelina

individualni odgovori učenika

2. Družio sam se s mladima i starima.

3. jahači – imenica, osobe koje jašu konje

jahači – pridjev, pripada jahaču, služi za jahanje

4. a) individualni odgovor učenika (Pristojnim ponašanjem možemo uspjeti i kad se to ne očekuje.)

vrsta pridjeva: gradivni

b) Upornošću je došao do uspjeha. vrsta pridjeva: opisni

5. a) materinskoga, b) jesensku

6. a) sumnjivo, b) ljetne, c) nekoristan, d) sinočnjim

7. d)

a) udana, b) neusporediv, c) neizvjestan

8. a) nepostojani α : dobar – dobri, zahvalan – zahvalni, zlatan – zlatni

b) topao – topli – nepostojani α , vokalizacija

9. a) zemaljska, b) Zemljin, c) zemaljske, d) zemljanu, e) zemaljska

10. Poštovani, korisnim, sinova, uskrsne, lijepa, kožnatu, srdačan, idućeg

Poštovani – Kad je pridjev poimeničen, treba dati prednost dužim nastavcima.

korisnim – oblik pridjeva za ž. r.

sinova – posvojni pridjev od sin glasi sinov, ne sinovljev

uskrsne – pravilni oblik, piše se malim početnim slovom

lijepa – ž. r. jer je imenica ž. r.

kožnat je gradivni pridjev, napravljen od kože, kožni označava da pripada koži (kožna bolest)

srdačan – pravilan neodređeni oblik pridjeva

idućeg – pravilno pisanje č/ć

11. Jednina: Susreo sam se s malim zelenim.

Množina: Susreo sam se s malima zelenima.

individualni odgovor učenika

12. 1. neposlušan, 2. nemiran, 3. riječni, 4. bodljikav, 5. stjenovit, 6. bjelkast, 7. cjevast, 8. maslinast

Konačno rješenje: pridjevi

Stupnjevanje pridjeva

1. najzdraviji, najjači, najmrži/najmrskiji, najkrepča/najkrepkija, najvruća
2. individualni odgovori učenika
3. individualni odgovori učenika
4. širi, slađe, višim, stroži
5. mnogo bolji (od sličnih pasa), puno ljepša (od ostalih kujica), dvostruko veća, najjače
6. sporije (napredovalo), najspretnije (pregledao), najozbiljnije (je odlučilo)
7. a) skuplji – umetnuto *l*, jotacija
b) bjedniji – kraćenje -ije u -je, nepostojano *a*
c) nezadovoljniji – nepostojani *a*
8. Riječ minimalan je u superlativu (latinskom) te nije potrebno dodavati predmetak naj- za tvorbu hrvatskog superlativa. Točno je reći: *Riješio sam taj zadatak uz minimalan napor.*
9. individualni odgovori učenika
10. individualni odgovori učenika

Glagoli, infinitiv

1. b, c, d
2. a) Uljez je *idući* jer to nije infinitiv / jer je to pridjev / jer je to glagolski prilog sadašnji.
b) Uljez je *vrući* jer je to pridjev.
3. Infinitivi kao dopuna drugom glagolu: (može) vidjeti, (trebate) doći i donijeti
Infinitivi kao dio futura prvog: ću provesti, pokazati, će otpratiti, će biti, će potrajati
4. a) Trebam razmisliti o tome. b) Morao je popiti malo vode. c) Htio nam je pročitati. d) Nije volio živjeti pokraj tvornice.
5. a) Što ima za piće? b) Ponio je knjige za čitanje.
6. vidjeti, visjeti, štedjeti, voljeti
7. zazeleniti: učiniti što zelenim
zazelenjeti: početi zelenjeti se, postati zelen

8. individualni odgovor učenika

(plaviti: bojiti u plavo; plavjeti se: isticati se, izdvajati se plavom bojom; plavjeti: postajati plav)

9. bojao se – bojati se, bojio je – bojiti, brojio je – brojiti

10. Točno je napisan infinitiv *istaknuti* jer se u hrvatskom standardnom jeziku daje prednost infinitivima koji završavaju na -nuti (istaći – istaknuti, dići – dignuti, doseći – dosegnuti, odmaći – odmaknuti).

11. Infinitiv je početni glagolski oblik jer se od njega tvori većina glagolskih oblika. U rječniku hrvatskoga jezika glagoli su uvijek u infinitivu.

12. individualni odgovor učenika

Prezent

1. b), c)

2. a) budućnost, b) prošlost, c) sivevremenost, d) sadašnjost, e) prošlost

3. individualni odgovori učenika

4. Dok moj djed radi u tvornici, baka kuha ručak. Ja čitam lektiru dok mi mama peče palačinke.

5. moguće rješenje:

glagol	prezentska osnova	nastavak
crvenim	crven-	-im
šijem	ši-	-jem
slikaju	slik-	-aju
peremo	per-	-emo

6. žanjem – žeti, kunemo – kleti, pletu – plesti, jeste – biti

7. a) *S večeri kad zaspim, moja mama nečujno prilazi mom krevetu. Zaspe me s nekoliko poljubaca i ja mirno utonem u san...*

b) Glagol zaspati u prezentu glasi: zaspim, zaspiš..., a glagol zasuti u prezentu glasi: zaspem, zaspeš...

8. mog + -eš, palatalizacija; dis + -jem, jotacija; rez + -jemo, jotacija; s(i)jek + -ete, palatalizacija

9. a)

- izjavna rečenica: *Danas ja perem posuđe.*
- upitna rečenica: *Perem li ja danas posuđe?*
- niječna rečenica: *Danas ja ne perem posuđe.*

- niječno-upitna rečenica: Ne perem li ja danas posuđe?
- izjavna rečenica: *Sutra tata ide u kupnju.*
- upitna rečenica: Ide li tata sutra u kupnju?
- niječna rečenica: Sutra tata ne ide u kupnju.
- niječno-upitna rečenica: Ne ide li tata sutra u kupnju?

b) Čestice *li* i *ne* treba pročitati zajedno s glagolom: peremli, neperem, neperemli, ideli, neide, neideli

10. individualni odgovori učenika

11.

GLAGOL	PREZENTSKA OSNOVA	INFINITIVNA OSNOVA
ispeći	ispek-	ispe-
napisati	napis-	napisa-
voljeti	vol-	volje-
crtati	crt-	crt-

12. a) Želiš li voziti bicikl?

b) Danas idem voziti bicikl po novouređenoj biciklističkoj stazi.

c) Volio bih za lektiru čitati novije knjige.

Perfekt

1. Glagolski pridjevi radni: zazvonilo, šutjelo, uplašile, pobunile, razbježale, sakrile

Glagolski pridjev radni koji ne vrši radnju: napuklu, rascvjetale

2. d)

3. a) prošlost, b) budućnost, c) sjevremenost, d) sjevremenost, e) budućnost

4. b) Objašnjenje poslovice: individualni odgovor učenika

5. c)

6. a) Što čuo – ne čuo, što vidio – ne vidio.

b) Tko zna bolje – rodilo mu polje.

7. a) Vila je Zatočnica poslala medvjedicu. / Vila Zatočnica poslala je medvjedicu.

b) Od silne ljutnje vila se Zatočnica pretvorila u sivi kamen. Od silne ljutnje vila Zatočnica pretvorila se u sivi kamen.

8. nasrnula, raskrili, upalio se, iskočili, topnuli, podigli se, poletjeli

Upotrebom krnjeg perfekta postigla se dinamičnost i živost pripovijedanja.

9. a) Plakala i naricala jedna čobančad.

b) Djeca su bdjela.

c) Došli su pastiri i pastirice.

d) Jeste li uspjeli završiti, gospodo?

10. pretvorila (se), bacila (se), rastepao (se)

11. Žao mi je što se nisi **uspjela vratiti** iz toplica do mog rođendana. Dan je bio, ajmo reći, jako uzbudljiv. Već rano ujutro susjeda Ana je donijela svježa jaja mami za kolač. Tata je **mlio** orahe, a mama je **mijesila** tijesto za kiflice. Ja sam spremio svoju sobu i pripremio na stoliću šarene papirnate tanjure i čaše za prijatelje. Ivan, Petar i Mateo su došli popodne. Igrali smo novu igricu. Tu igricu su mi poklonili. Bilo je jako napeto i do kraja nismo znali tko će **pobijediti**. Pobijedio je Mateo. Jer sam poskočio sa stolca, stao na Legovu kocku i **ubo** se u stopalo. Petar je **proglašavao** moj rođendan najboljim dosad jer se najeo kolača od mame i kolače je **zalijevao sokom od kupina**. Predvečer djed Mirko unio je drva i vatra u kaminu se brzo razgorjela. Naišao je stric. Stric je rekao da sam **porastao** i da će mi nagodinu **donijeti** nove klizaljke. **Svidio** mi se i tvoj i djedov dar, a kad sam **puhao** svjećice, **poželio** sam da se što prije vratiš.

Već je rano ujutro susjeda Ana donijela svježa jaja mami za kolač. / Već rano ujutro susjeda Ana donijela je svježa jaja mami za kolač.

Igrali smo novu igricu **koju** su mi poklonili.

došli su

Pobijedio je Mateo jer sam...

maminih kolača, kupinovim sokom

Predvečer je djed Mirko unio / Predvečer djed Mirko unio je...

... vatra se u kaminu brzo razgorjela

Naišao je stric i rekao je...

12. Vatra je gorila. (crtež vatre i gorile, životinje)

Vatra je gorjela. (crtež vatre)

Futur I.

1. d)
2. a) govorit ćeš, 2. osoba jednine; b) slijedit ćete, 2. osoba množine; c) ću pokušati, 1. osoba jednine; d) neće biti, 3. osoba jednine
3. Marko će obrezati šljivik, pokositi travu, odnijeti mlijeko, donijeti povrće iz vrta, ali i pjevati.
4. a) Slušat ćemo novu ploču Lidije Bajuk.
b) Bit će otvoreno cijeli dan.
c) Ivane, čuvat ću tvoju tajnu.
d) Znaš, poći ćemo izvan grada.
5. će minut, će teć, neće sinut, nećeš reć; će minuti, će teći, neće sinuti, nećeš reći; Ne, zato što je u pjesništvu zbog broja slogova u stihu dopušteno odstupanje (i slični odgovori).
6. a) (Pravopis dopušta i odvojeno pisanje čestice *ne* uz pomoćni glagol htjeti.)
7. poć ću – poći ću (u infinitivu na -ći ne gubi se završno -i kad prethodi pomoćnom glagolu); ćemo pisat – ćemo pisati (završno -i u infinitivu kada dolazi iza pomoćnog glagola); (+); će li se čuditi – hoće li se čuditi (u upitnim rečenicama duži oblik); predložiti će – predložit će (kad infinitiv prethodi pomoćnom glagolu, piše se bez -i); ću odolijevat – ću odolijevati (odvojeno); napisati ću – napisat ću (kad infinitiv prethodi pomoćnom glagolu, piše se bez i); neće očekivati – neće očekivati (glas č u pomoćnom glagolu)
8. a) prošlost, b) sadašnjost, c) sadašnjost, d) budućnost, e) prošlost
9. a) bit ćeš.... b) će biti... c) bit ćemo... d) htjet ću
10. individualni odgovor učenika

Veliko početno slovo

1. JEDNORJEČNA ZEMLJOPISNA IMENA

pravilo - sva jednorječna zemljopisna imena (samo jedna riječ) pišu se velikim početnim slovom.

ZEMLJOPISNA IMENA: Hrvatskoj – država; Slavonija – kraj; Drava – hidronim; Sava – hidronim; Osijek, Virovitica, Đakovo – mjesto; Slavonija – kraj; Psunj, Papuk – gore

VIŠERJEČNA ZEMLJOPISNA IMENA

1. pravilo - sve riječi višerječnog imena velikim početnim slovom osim prijedloga i veznika: kontinenti, države, gradovi, sela, zaseoci. Ukoliko je država postojala u povijesti, piše se po tom pravilu.

ZEMLJOPISNA IMENA: Republika Mađarska, Republika Bosna i Hercegovina, Republika Srbija – države; Rimsko Carstvo, Osmansko Carstvo – pov. Države; Slavonski Brod, Donji Miholjac, Beli Manastir, Nova Gradiška – mjesto; Matko Peić – vlastito ime

2. pravilo - prva riječ višerječnog imena velikim početnim slovom, a ostale riječi malim, osim ako su vlastita imena: zemljopisna područja, pokrajine, oceani, mora, planine, otoci.....ZEMLJOPISNA IMENA: Mohačko polje – polje; Park prirode Kopački rit – park; Požeška gora - gora

2. Obojiti treba: a), e), f), g), h) i j)/ b) rijeka (u Vijetnamu); c) otoci (Tihi ocean), d) toplice (Krapina), i) obala (Norveška)

3. Crvena vrata, Rumunjskoj; Rijeku dubrovačku, rijeke Omble; Dalmatinsku zagoru, Zagora; Europskoj uniji

4. Jedan je **Talijan** volio svoju frizuru talijanku i rado doručkuje talijana. - frizura; pecivo
Smeđokosa **Španjolka** zarazila se virusom španjolke. - vrst gripe
Bratić **Francuz** popravljao je motor francuzom. - ključ (alat)
Vrstu turopoljac rado uzgaja svaki **Turopoljac**. - pasmina turopoljske svinje
Kaže mi **Hrvatica** da u Istri najbolje uspijeva hrvatica. - vrsta vinove loze
Dobra mađarica ponos je mnogih **Mađarica**. - kolač

5. britanskim (ulicama), Moslavka i Osloanac; Hondurašaninu, Ozaljka, ozaljske (slikarice): Madridani, španjolske (reprezentacije)

6. a) Angelov vodopad, američkog, Jimmija Angela, Vražje planine, Venezueli, Republici Panami

b) Johnu Montaguu, 4. grof od Sandwicha, engleski, Jamesa Cooka, Novi Zeland, Tihom oceanu, Otoci Sandwich, John

7. Iza velikog brda nalazi se pored Biokova Veliko Brdo. Prije babine kuće je skretanje za cestu koja vodi prema Babinoj Kući na samoj obali velikog jezera. „Ti si moja skrivena luka“, tiho je šaptao na Lastovu u Skrivenoj Luci. Nedaleko Lipika je Marino selo Marino Selo.

8. Hrvatsko Žarište, Novo Selo Garešničko, Brezova Gora, Draga Bašćanska, Kneževi Vinogradi, Slavonski Šamac.

9. lijepoj našoj, Lijepa naša, Lijepe Naše; zemlji izlazećeg sunca; Zemlju Tisuću Otoka, Starog Kontinenta; vječnom gradu; Zelenog Otoka; Starom i Novom svijetu, Trećeg svijeta; Grad Beatlesa

10. Individualni odgovor učenika.